

NOVI GLAS

ČASOPIS HRVATSKOGA AKADEMSKOGA KLUBA

01 - 2018

KAKO IZGLEDA U NAŠI ŠKOLA?

**UČITELJICE NAM PIŠU, NADZORNICA RAZLAŽE.
A JEZIČNA KOMPETENCIJA DALJE PADA.**

SADRŽAJ

IMPRESUM

Vlasnik i izdavač

HAK. Hrvatski akademski klub
Schwindgasse 14 /4 1040 Beč

Tel: 0043 (0)1 - 504 63 54
Fax: 0043 (0)1 - 504 63 5w4 9
E-mail: info@hakovci.org

Glavni urednik

Konstantin Vlašić
novi.glas@hakovci.org

Suradnici

Marco Blascetta
Phillip Hauck
Diana Jurkovits
Maria Kornfeind
Max Schnürer
Martina Spiraneč
Florian Wagner
Matthias Wagner
Joyce Ensing

Fotoši:

Michael Hedl
Gregor Novak
Photo Simonis

Karikature:

Maximilian Schnürer
maxschnuerer.com

Korektura

Theresa Grandits

Layout

Nikola Znaor

Tisk

online Druck GmbH
Brown-Boveri-Straße 8
2351 Wr. Neudorf

Ekspedit

Motivirani HAKleri

Gefördert aus den Mitteln der
Volksgruppenförderung
des Bundeskanzleramtes

UVODNI ČLANAK**03****KOMENTAR KVARTALA:
ODGOVORI NA ODGOVORE****18**

OVAKO IDE UČITELJICAM PRI
PODUČAVANJU HRVATSKOGA JEZIKA

04**ZAŠTO SAM GLASAO PROTIV****20**

INTERVIEW:
KARIN VUKMAN ARTNER

07**JAČKE SU KOT KITICE****22**

FOTO: MSPI
**PITANJA NA GOVORAČE ZA
NARODNE GRUPE**

08**KAKO DOBITI KARTE ZA
WILLKOMMEN ÖSTERREICH?****24****12****IV. MOLITVA MLADE HRVATICE****26**

Draga štiteljica, dragi štitelj,

Najradije bi sad otprio **floše šampanjca** kot desničarska frakcija u EU-parlamentu ENF, ali to nažalost nije u budžetu Novoga glasa. Znamda moraju već ljudi platiti abo (da, it's that time of the year again, vidi uplatnica). Ali zač šampanjac? Uprav sam čitao, da je **minority safepack** prekoraknuo milijun potpisov – to je 1.000.000 ljudi, kim manjine nisu svejedne. To je zapravo jako dobar razlog za svećevanje. Ča je na miljunki ali čemerno je to, da idemo u tisak prik Vazam – zapravo smo kanili na jednoj stranici ovoga izdanja imati, da je uspio minority safepack, a na drugoj da nije. A do utorka po Vazmi se beru potpisi.

Ipak još nije garantirano, da štima, da imamo miljun potpisov. «Samo» oko 700.000 potpisov smo online brali – da objasnim u riči HAK-potpredsjednika Davora Frkata: «ja samo vjerujem u online potpise». Dakle, svi ki isto vjeruju u šarolikost ovoga kontinenta, se još moraju malo strpiti, je li su to stvarno milijun pravih potpisov ili je li se je znamda ki folišan broj zapisao ili bilo ča. Da budem iskren – ja sam tokom inicijative izgubio ufanje, da će se izajti. Na ovom mjestu najsrdičnija hvala tim, ki su neutrudljivo u Austriji (vidi str. 12), ali i izvan brali potpise za prava narodnih grup. Posebno u Austriji nismo imali lako – u Nimškoj na primjer nije bio potriban broj pasuša ili iskaznice, u drugi zemlja se moraš znati iskazati ako te bilo-ki zaustavlja (ausweisen), a to smo mi upamet zeli – najveći dio ljudi jednostavno zvana vozačke dozvole nimaju dokumente pri sebi. Ali **Austrija je odlučila**, da pravamo i broj pasuša za valjajući potpis, ne EU. Austrija, rado bi znao, zač to mora biti tako?

Dobro. Ćemo ovde ostaviti točku msp i se ufatiti, da će EU-komisija biti zainteresirana – kot poslaniki iz zapravo svih parlamentarskih strankov (plus zelenih) u Austriji. Našli smo političarku ili političara iz svake od njih, ki podupira incijativu. Ali to nije bilo jedino – Florian Wagner je poslao 4 pitanja na **sve govorače za narodne grupe u parlamentu**. Za odgovore vidi

stranicu 14 – i jur ovde: jedna stranka nam uopće nije odgovorila, a jedna druga nas kani brojiti (opet!!!). Glupo bi bilo, to ne komentirati – stranica 16.

Glavna tema ovoga izdanja su škole. Počeli smo premišljavati o ovoj temi za Novi glas jur koncem prošloga ljeta – onda smo isto prosili učitelje, da nam objasnu situaciju u škola. Kot znaš je išlo u zadnjem Novom glasu za jubilej – i na kraju smo si mislili, bolje bi bilo imati ovu temu još opširnije u idućem izdanju. So here it is. Malo smo skratili odgovore učiteljic (jer su nam samo učiteljice odgovorile! str. 4); nadalje to ča publiciramo nije reprezentativno, ali neke šeme su ipak vidljive. Zbog toga smo se Michael Hedl i ja odvezli u Željezno, da napravimo intervju sa zemaljskom nadzornicom za manjinsko školstvo, Karin Vukman-Artner. Ufam se, da je ta razgovor isto tako zanimljivo za štati kot sam ga doživio u Zemaljskom školskom savjetu. A zvana toga – naš Amsterdam based grafičar Nikola Znaor je upamet zeo, da je ovo **prvi put žena na coveru** od onda kad on za Novi glas djela. Lipa hvala i svim našim učiteljicama, ke su nam odgovorile na naša pitanja i željim čuda uspjeha pri implementiranju «imerzije» - ta metoda zapravo nije nova. U Koruškoj su ju jur pred već od deset ljet uvodili, tada u Gradišču interes očigledno još nije bio prevelik. Ali ne bojte se – samo škola nas neće spasiti, samo minority safepack nas neće spasiti, a samo Novi glas naravno isto ne. Razgovor izvan škole bi nas mogao spasiti, tročanje! Na primjer u centru, kade se predstavlja novi format (tročanja) – str. 20.

Ako kani ki s manom tročati u dojdućem mjesecu, mora dojti u Italiju. Ako ne, piši prosim štiteljsko pismo – znamda o školi, znamda o tročanju, znamda o tomu, kako bi se naš **Savjet za narodnu grupu** morao reformirati (str. 19). Veselio bi se.

Ciao,
Konstantin

«ISKRENO REČENO,...»

- KAKO JE UČITELJICAM PRI PODUČAVANJU HRVATSKOGA JEZIKA

Učiteljice i učitelji u Gradišću imaju sve teži posao – dicu od nule početo naučiti hrvatski jezik. Sve manje dice od doma ili od čuvnice doprimi znanje u tom jeziku. Kakova je situacija u škola, doznali smo od tih, ki se svaki dan susreću s njom, a to su naši učitelji i učiteljice. Povidali su nam, kako funkcionira podučavanje u školi i ča se je preminilo u zadnji ljeti, a isto tako su nam rekli, ča im daje ufanje i kako bi se znamda mogla poboljšati situacija.

ANGELIKA KORNFELD, AHS I BHS U SJEVERNOM GRADIŠĆU

U AHSu, to znači posebno u Dijecezanskoj gimnaziji, je bila situacija prlje čuda bolja. Podučavali smo glavni predmet hrvatski od prvoga razreda do mature (još i WPG/glavni predmet po izboru smo imali), ča se je u zadnji četiri ljeti nažalost znicilo, kad je ondašnji zemaljski školski nad-

zornik kanio, da se hrvatski kot glavni predmet samo u jednoj gimnaziji u Željeznu podučava. Imali smo svako ljeto lip broj školarov ke smo nažalost s tom akcijom kompletno izgubili.

Isto tako se je počemerila situacija u BHSu, na primjer u HLWu u Theresianumu, kade sam ljeta dugo slobodni predmet podučavala. Danas je nek moguće maturirati pismeno ako se postavi molba za minjanje drugoga živoga jezika. Umjesto francuskoga ili španjolskoga pohadaju onda glavni predmet hrvatski. Isto tako je i u HAKu. Direktorice su hvala Bogu tako priskočne da to odobravaju. U HAKu u Željeznu se moremo od 2017. Ljeta još jednomu uspjehu veseliti. Po prvi put imamo u prvom ljetu školare i školarice ki pohadaju glavni predmet hrvatski. Do sada je to samo u Santaleku bilo moguće.

Ovo ljeto po prvi put znaju i školarci iz HTLa u Željeznu doći na hrvatsku nastavu u slobodnom predmetu, tako da ćemo u budućnosti sigurno i

onde imati maturante.

Moja nastava je svaki dan dosta komplikirana, jer imam uglavnom svenek jako mišane grupe, od prvoga ljeta učenja, znači Nimce, do maturantov. U nastavi moram svenek gledati, da su svi nekačko zaposleni. Jedni i jedne grupe tiho djelaju, dokle se s drugimi bavim usmeno, a onda se to minja.

Prije mi učitelji nismo čuda znali jedan o drugom, sada sam sa svimi učitelji hrvatskoga jezika u Gradišću, Beču, Solnogradu, Štajerskoj i Koroškoj povezana, a to je jako dobro.

Ča se tiče školskih ponudov mislim, da smo na boljem putu. Manje je dice, a direktori vidu, da s ponudom hrvatskoga jezika znaju broj školarov poboljšati, znači školare dobiti. To je dosta velika motivacija. Već školarov znači i već učiteljev se da zaposli, a nijedan direktor kani koga otpustiti.

ILINKA MITRIĆ

Ja se zovem Ilinka Mitrić i studiram bosanski/hrvatski/srpski u trećem semestru. U Beču živim već dvije i pol godine i nisam se susretala s gradiščanskohrvatskim sve dok nisam krenula na praksi gdje je moja mentorica Gradiščanka. Na praksi sam čula par puta pravi gradiščansko-hrvatski i mogu reći da sam bila zbumjena i zapitala se šta sam to čula i da li sam to razumjela. Postoje velike razlike između standardnog i gradiščanskohrvatskog. Meni je djelovao kao sasvim drugi jezik, ali mislim da se vremenom čovjek navikava i nije potrebno mnogo vremena da se nauči taj jezik. No neobično je kad se čuje prvi put. U svakom slučaju je veliko iskustvo i dragi mi je što sam doživjela takvo iskustvo.

STEFANIE IWANSCHITZ, OSNOVNA ŠKOLA U SJEVERNOM GRADIŠČU

Hrvatski jezik je kod nas jako prezentan. Naš ravnatelj se jako skribi, da je jezik vidljiv u školi. Učiteljice pišu natpise itd. na hodniku dvojezično. Dica vidu hrvatski jezik u razredu, u pisanku i u knjiga, tako da je on dio žitka dice i za njih je jasno i od sebe razumljivo da se učimo hrvatski. Ali nažalost ne svako dite ili zapravo najmanji dio dice zna hrvatski. Tako da je zaistinu izazov držati dvojezičnu nastavu (kako bi zapravo moralio biti u dvojezični škola). Učitelj/Učiteljica triba čuda časa da se dica nauču neke svakidašnje fraze kao npr. „Ugasi svicu!“, „Zami si pisanku!“ ili „Budi tiho!“. Zato dica u hrvatskoj nastavi (jednojezičnoj) tribaju čuda materijala (slike, radni listi, igre, jačke, zbrajačice, ...) da si zapamtiti sadržaje. Ja mislim da je hrvatski jezik kod nas u školi jako važan. Osoblje se trudi da se i međusobno pomina po hrvatsku. I ljudi ki znamda nisu tako sigurni u jeziku.

Najveći problem, da je situacija gradiščanskohrvatskoga podučavanja teška, je, da si učitelj/učiteljica sam/sama nije siguran/sigurna u jeziku. Nažalost načinju i učitelji/učiteljice hrvatski studij, ki si kroz to očekuju bolju mogućnost na posao, ali se ne znaju pominati i nimaju uopće znanje o gramatiki.

Ja se svenek jako veselim kad mi se jedna hrvatska ura dobro ugoda i kad se dica međusobno znaju pominati u mali dijalogi. Govor je za mene najvažniji dio u hrvatskoj nastavi.

UČITELJICA U OSNOVNOJ ŠKOLI U SJEVERNOM GRADIŠČU

Mora se iskreno reći, da je sve teže podučavati hrvatski jezik, jer dica zvećega uopće već ne zna hrvatski. U mojoj školi se učitelji trsu da dicu motiviraju za hrvatski i tako se jezik podučava čuda na igrajući način. Za svaku temu ku kaniš podučavati se moramo najprije vokabular naučiti jer dica uopće ne poznaju riči. Uzrok je, da je jako čuda ljudi u seli, ki su se doselili i nimaju nikakove veze s hrvatskim jezikom. Roditelji se i dostkrat boju da su njeva dica preopterećena i da

oni kot roditelji dici ne moru pomoći kod domaće zadaće kad sami ne znaju jezik. Moram ali reći, da imam jako motiviranu dicu, ka se rado hrvatski uču. Ipak vidim, koliko pozabu, ako se neke riči duglje ne ponavljaju. Dvojezično podučavanje u svi predmeti već gor nije moguće, jer ne razumu jezik. Naloge, ke svaki dan hasnuješ, razumu, ali na primjer predmetnu nastavu po hrvatsku nije moguće držati. Ako pomislim na moje školsko vrime, su kod nas sve po hrvatsku podučavali, zvana nimškoga jezika. A to u današnjem času nažalost već nije moguće. Ipak se trudimo i pokušavamo dicu najvažnije riči naučiti i je nadalje za hrvatski jezik motivirati.

Mislim da su ljudi prije imali drugačije veze s hrvatskim jezikom, bili su gizdavi na njev jezik i su si ga očuvali. Dan danas to već nije tako i nek malo ljudi cijeni jezik. Za većinu roditeljev je engleski i nimski važnije nego hrvatski. Nadalje dica naokolo ne čuju hrvatske riči zvana u školi. Roditelji se medjusobno ne pominaju po hrvatsku kad im nije važno ili kad ne znaju.

Uz motiviranje dice je mislim predsvim važno da se i roditelji kako tako oduševljavaju za hrvatsku rič i da tako vidu prednost dvojezičnosti.

Motivirana dica mi daju ufanje, da se jezik (još) neće pozabiti.

UČITELJICA U OSNOVNOJ ŠKOLI U SRIDNJEM GRADIŠČU, ANONIMNO

Hrvatski jezik je za veliki dio dice naše škole tudji jezik. Ona znaju od čuvarnice nekoliko riči o različni tema (npr. farbe, broje, pozdrave i neke riči). Komunikacija na hrvatskom jeziku na ovom temelju još nije moguća. Zato tribam ovde dalje graditi. Meni su tri ure u tajednu premalo! Sve studije i svi znanstvenici dokazuju da se jezik učiš barem 6 ljet, tako da moreš komunicirati. Osnovna škola dura ali samo 4 ljeta. Kod nas je onda (po 4 ljeti) učnja jezika prekinuta. Dicu naučiti u jednoj uri već nego 6 riči je preveć i preteško. Ako se onda u jednoj uri s njimi samo po hrvatsku pominam, me ne razumu! Stalno ponavljanje je jako važno ali velik stres za mene kot učiteljicu kad moram imati uvijek nove ideje u ladici odnosno nove medije, samo da se dici vidi hrvatsko podučavanje! Ako nimam k sadržaju dobre igre, slike, najnovije medije u igri ili barem film na youtube – je uopće ne zanima.

Minjalo se je i društvo: Prije je dite u školi sve djelalo, ča je učitelj/ica potribovala. Danas su dica „kritična“. Ona točno ocjenjuju „Je zanimljivo?“, „Je ovo važno za mene?“, „Pravam ov jezik?“ i „Je za roditelje važno?“.

Ča bi čuda doprimilo je, ako bi u svakoj dvojezičnoj školi bili dva pedagogi u razredu, od kih jedan samo po hrvatsku komunicira.

Jednostavno je potrebno već resursov – već ura, već personala, već pomoći!

Ufanje imam u to, da kroz moje podučavanje dica i nadalje išču mogućnost imati i u daljnji škola hrvatski jezik. I da ta dica, ka se ipak hrvatski nauči i dojduću generaciji jezik dalje daju.

THERESE BECHA PODUČAVA U DVOJEZIČNOJ

GIMNAZIJI U BORTI

Ima puno interesa za slavenske jezike, tako da treba dosta materijala za početnike. Hvala Bogu postoji dobar materijal za osnovnu školu, što se može i kod nas koristiti u prvom razredu.

Vrlo teška je situacija u trećem i četvrtom razredu - nema odgovarajućeg materijala prije svega za gradiščanske Hrvate. Tražimo u internetu materijal hrvatskih osnovnih škola, tako da se prilično brzo gubi gradiščanskohrvatski jezik. Razvija se neka vrsta mješavine gradiščanskog i standardnog jezika. Treba udžbenike za 13-14 godišnje učenike aktualnim temama i u suvremenom layoutu.

Uživam u nastavi što više predajem glazbu i hrvatski jezik. Ove godine predajem maturalni razred gdje će maturirati nekoliko učenika i iz muzike kao i iz hrvatskog jezika.

Treba stalno ojačati samouverenje školara i poštene gradiščanskohrvatskog naroda.

KARIN GREGORIĆ, AHS I BHS U SRIDNJEM GRADIŠČU – PISMENI INTERVJU

NG: Direktor Martin Zsifkovits (dvojezična gimnazija u Borti) je rekao, da se sve već dice zanima za hrvatski ali uopće ne zna jezik. Kako je to u Gornjoj Pulji?

Meni se čini da je zanimanje (odnosno nezanimanje) za hrvatski jezik u gornjopoljanskoj gimnaziji kroz zadnjih dvajset ljet ostalo na prilično istoj razini. U svakom godištu imamo ko-to dite ko zaistinu odlično vlađa gradiščanskohrvatskim jezikom, nekoliko takove dice ka još dosta dobro znaju i govoru gradiščanskohrvatski, imamo dice ka samo razumu i ka se ne usudu govoriti, imamo dice ka nimaju nikakovoga predznanja i ka se najvećim dijelom zato najavu kad negdo iz obitelji zna gradiščanskohrvatski, a skoro u svakom ljetu imamo u školi i po jedno dite čiji roditelji su iz Bosne ili Hrvatske. Ne smi se ni zabitati na tu dicu gradiščanskohrvatskoga ili hrvatskoga porijekla ka pohadjaju našu školu i ka se ne najavu za hrvatsko podučavanje. I takove dice je svenek...

Slabiji interes za hrvatski vidim momentano samo kod dice iz gornjopoljanske Trgovačke akademije kade trenutno podučavam trinaesteru dice iz sedam razredov u jednoj grupi, šestimi od njih čedu ljetos maturirati, a naraštaja je manje nego pred par ljeti ča ali ne znači da se trend ne bi mogao preokrenuti. Sigurna sam da bi se već dice najavilo za hrvatsko podučavanje ako bi ure bile dopodne, a ne petkom otpodne kad su dica jur iscrpljena od napornoga tajedna.

U gimnaziji se broj dice u zadnji ljeti dosta konstantno drži med osam do trinaest školarov/ic, dva puta smo imali i grupice od samo šest školarov/ic, ali to je pojava ku i Sridnja škola u Velikom Borištu doživljava: kad imamo mi veće grupe, imaju oni manje i obratno. Uzrok leži pred svim

u tom da je broj gradiščansko-hrvatske dice u zadnjem desetljeću jako spao, a to se u škola jednostavno očituje.

NG: Kako Vi vidite stav hrvatskoga podučavanja tvojih škol? Je situacija drugačije nego u sjeveru ili u jugu...

U obadvi škola u ki sam zaposlena je hrvatsko podučavanje, po mojem mišljenju, od strane kolegijuma i ravnateljstva dobro primljeno i prihvaćeno, iako su nam mnogi nenavidni zbog naših malih grup. Najvećem dijelu ljudi nije svisno koliko energije, pripreme i vrimena stoji istodobno podučavanje različnih jezičnih razin - naravno samo ako i imaš kot učitelj/ica cilj da zainteresiraš dicu za svoj predmet, da je ča naučiš i da u nji zbudiš odnosno gajiš ljubav k hrvatstvu.

Lipo je viditi da se dica u naši hrvatski grupa u obadvi škola dobro čutu, da su najčešće dobrom voljom pri poslu i da su svaki čas pripravna sudjelivati u bilo kakvi projekti.

Premalo sam upućena da zaistinu ocijenim razliku med hrvatskim podučavanjem na sjeveru, u sredini ili na jugu Gradišća, ali mislim da je problem različnoga jezičnoga (pred)znanja u najvećem dijelu škol isti. Samo konstelacija grup je drugačija. Na naticanji iz govora za gornje razrede se na primjer more ustanoviti da imaju u sjevernom Gradišču čuda već dice s korijeni iz bivše Jugoslavije, tako da za „naše Gradišćance“, ki počnu stoprva s četrnaestimi ljeti s učnjom hrvatskoga književnoga jezika, nije najjednostavnije miriti se s njimi.

Sjever, Sredinu i Santalek veže u zadnji tri, četiri ljeti i „problem centralne mature“. (Dvojezična gimnazija u Borti je iz toga sistema isključena. Ona dostane gotovo izdjelane maturalne zadatke kot je to sada širom Austrije uobičajeno i u matematiki, nimškom, engleskom itd. jer školarice/ce kod njih maturiraju na razini „materinskega“, a ne „tudjega“ jezika.) Na škola s hrvatskim kot drugim (odnosno trećim) živim jezikom, se more pismeno maturirati ako se u gornji razredi pohadja hrvatsko podučavanje u opsegu od barem deset uri. Ča to znači za predmet hrvatski? Sigurno je to prednost za hrvatske školarice i školare Trgovačkih akademijov, ali i za gimnazijalce u Matrštu ki pohadaju dobrovoljni predmet jer se sada i njim pruža mogućnost da pismeno maturiraju. U svi drugi gimnazija s hrvatskom ponudom su dica i prije jur imala mogućnost polaganja pismene mature. Za koga je to onda ali problem?

Problem je to opet jednoč za nas - kot svi velu - ništvrídne, nemoguće i nesposobne učitelje! A to se ne počne stoprva kod maturalnih zadatkov, nego jur prije: kod vježbov za maturu. Ar kako ćedu naša dica te po kompetencija načinjene nove zadatke riješiti ako se to nikada nisu vježbala? Za sastavljanje jednoga zadatka koga naša dica riješu u deseti minuta tribamo - ako se držimo svega ča je propiseno - pet do šest uri, a

većkoč još i već, ali tako točno si mi učiteljice ure ne brojimo. Pet do šest uri za jedan zadatak ki se ali još mora pregledati od drugih, diskutirati, si-mo-tamo slati, popraviti, a onda znamda još jednoč preminiti! A koliko vježbov tribamo onda još za drugih 40 minut te iste ure? A koliko razredov imamo? A koliko ura ima dan? I kade je još sve to drugo vreme ko nam zimlje sve veća birokracija, konferencije (razredne i pedagoške), naticanja (pripreme i pratnja dice), organizacija putovanj i sama putovanja da ne govorim o sastavljanju školskih djel i o njegovoj korekturi odnosno o korekturi domaćih zadatać. Svaka čast učiteljem ki u svojem „slobodnom“ vrimenu uz sve to još dospenu na kakovu hrvatsku priredbu.

Zbog skupnoga sastavljanja mature se redovito vozimo na seminare i uz puno zaposlenje djelamo u projektni grupa. Za kompetenciju slušanja još i snimamo intervjuje, je rižemo, mapiramo, sastavljamo zadatke ke komentiramo i testiramo. Čuda djela, ko se ali i plača. Samo da se ne ufam izračunati koliko centov bi mi na uru za to djelo ostalo - dva, pet ili znamda još i pedeset?

NG: Opišite jedan slučaj, ki je simptomatičan ili zanimljiv...

Zanimljivo je za mene da imamo s jedne strani širom Gradišća u neki osnovni škola hrvatskih učiteljev čija jezična kompetencija je diskutabilna, a s druge strani imam školara ugarskoga porijekla ki se je u osnovnoj školi na Dolnjoj Pulji naučio tako dobro gradiščansko-hrvatski da ga morem podučavati s naprednimi, s dicom gradiščansko-hrvatskoga porijekla. Leži ada naš problem - u pogledu na učiteljstvo - u ne/nadarjenosti ili u nesposobnosti s naše strani da svoje školare tokom njeve izobrazbe naučimo dost dobro gradiščansko-hrvatski?

NG: Ča je bilo prije drugačije? Ča se je preminilo? Prije su se dica u pauza još medusobno pominala po hrvatsku, denas je to definitivno drugačije. Dica ka u kontaktu sa svojimi vršnjaki ili sa svojimi prijatelji/cami hasnuju hrvatski jezik, su nastala rijetka pojava. Još i takova dica ka još dobro vladaju jezikom kad se doma s roditelji pominaju po hrvatsku, čuda puti s vlašćom braćom govoru po nimšku.

Uočljivo je i kako friško pada jezični nivo dice, a većkoč se ne morem dost načuditi ke izraze odnosno gramatičke konstrukcije naši mladi već ne poznaju. Paleta ide od „imam bijelogog ormara“ prik „ovo je njega stol“ do „čuda kiticov su pred stanom“. „Ov“ ili „ova kokoš“ sam nedavno sa svojimi školaricami diskutirala ke su čvrsto tvrdile da se kod njih sigurno veli „ov kokoš“. Je to moguće?

Većkoč me i uzdrma činjenica kako težak je naš jednostavni hrvatski pravopis za neke školare. Neka četvrtaestljetna dica ne znaju da se „ne zna“ odvojeno piše odnosno da se „prestar“ skupa piše. Ali je to prije bilo drugačije? Moguće da ne...

Kod školaric i školarov i dolnjih razredov se, po mojem mišljenju, i more opaziti da se vreme u kom se dica moru zaistinu nač koncentrirati i fokusirati smanjuje. Moguće da su to iznimni slučaji, ali meni se čini da ih je u zadnji ljeti sve već. A o tom da je za već ku dicu teško siditi na svojem mjestu ni ne kanim govoriti...

Kot jako pozitivno doživljavam da imaju školarice/ce naše škole u hrvatski ura mogućnost da artikuliraju svoje misli, želje i potroboće i da je njovo povjerenje i povezanost s nami učiteljicama jako velika. Iako smo i pre svenek imale dobar odnos k svojim školaricam i školarom i otvoreno uho za nje, mi se čini da pritisak pred, recimo, petnaestimi ljeti još nije bio tako velik i da im onda nije bilo potribno toliko „duševnoga“ podupiranja. Najlipše mi je ali viditi da se naši/e školarice/ce u svoji hrvatski grupa dobro čutu i rekla bi da je to kroz ljeta ostalo konstantno.

NG: Kako bi se mogla situacija poboljšati?

Ča se podučavanja naliže bi se u moji škola situacija mogla poboljšati mogućnošću da podučavamo dicu u grupa ka imaju izjednačenu jezičnu razinu, znači da bi se dica „istoga“ predznanja skupno učila, svejedno je li su par ljet mlađa ili starja. U Trgovačkoj akademiji bi nam zvana toga sigurno pomoglo upeljanje dopodnevoga podučavanja.

Ali kako dostići roditelje kim je svejedno je li se njevo dite hrvatski uči? Ki velu: „Mr moje dite jur zna hrvatski“ i ki se ne pitaju zač se njevo dite do mature nimški uči iako to „jur zna“. Čuda puti su to takovi roditelji kim dica desetljeća kašnje predbacuju da je nisu naučili hrvatski.

Osvistiti roditelje - to bi hrvatskomu učiteljstvu svakako pomoglo. Ne gledati na to da se dici sve olakša jer i u svoji škola vidim: školarice ki se zač zalažu, ki su angažirani u školi i zvana škole, su bolje organizirani od drugih, se bolje uču i imaju bolje ocjene.

Ne na zadnje bi bila investicija u različne vrste aplikacijov dobra mogućnost atraktiviranja jezika, pred svim za mlade. Ili ćemo ipak još jednu knjigu ili još jedan CD izdati?

NG: Ča Vam daje ufanje?

Ča mi daje ufanje da ne izgorim? Moje školarice i školarci ki mi dan za danom uzvraćaju ljubav i si izmislu nove izazove da mi ne bude dugo.

Ča mi daje ufanje da se hrvatski jezik ne izgubi? Toga ufanja ja zapravo nimam. Ta šakica ljudi ka se kod nas školuje ne more spasiti gradiščansko-hrvatski jezik. A kod većine dice u sridnjem Gradišču je jezična kompetencija nažalost jur tako niska da se ili već ne ufaju po hrvatsku pominati ili to za nje jednostavno nije dost cool. A da ćemo mi sa svojimi zastaranimi društvenimi strukturami preokrenuti ta trend, to si ne morem predstaviti. Iako - ufanje drži človika!

Ilustracija: Max Schnürer

OV KOKOŠ

KARIN VUKMAN ARTNER: “ŠKOLA NEĆE SPASITI HRVATSKI JEZIK”

Kako ide hrvatskomu školstvu? Kako izgleda jezični nivo naših učiteljic i učiteljev i zač to nije najveći problem. Karin Vukman-Artner nam daje odgovore na pitanja hrvatske nastave, centralne mature i povida kako se neka preminji podučavanje.

U Željeznu pred zgradom zemaljskoga školskoga savjeta je petak napodne još dosta mjesta za tudići auto, ki je pun pitanj. Nadzornica za manjinsko školstvo, Karin Vukman-Artner, se je uprav vratila u ured, u ruki drži HKD-torbicu i pozdravlja vozača i suputnika toga auta. U razgovoru razlaže, zač neki Gradišćanskohrvatski študenti, ki se odluču za pedagošku visoku školu, već tako dobro ne znaju jezik. Prije nego počnemo nam Vukman-Artner povida, da je Oe3 *callboy* na prvi dan centralne mature iz matematike nazvao željezanski školski savjet. On se je izdao kot profesor, ki ima maturu iz matematike, ali

dica ne znaju zadaće – i profesor *callboy* je kanio školarom onda napisati neke druge zadaće na tablu. Hrvatske zadaće na hrvatskom vjerojatno ne bi mogao tako lako napisati.

NG: Čemo dosta općenito početi. Kako zadovoljni ste s podučavanjem hrvatskoga jezika u Gradišću?

Vukman-Artner: Moji hrvatski učitelji su jako motivirani i se jako trudu za podučavanje hrvatskoga jezika, idu na naobrazbe i gledaju, da zaistinu koncepte razvijaju, kako se dobro podučava. Tako, ča se tiče učiteljev, oni se zaistinu trudu.

NG: Ste onda bili presenećeni timi odgovori i reakciji učiteljic ke je Vam Novi glas poslao?

Vukman-Artner: Nisam bila. Ja to poznam, ča učitelji kritiziraju i meni je važno, da se javu, ako im ča ne paše. I moja uloga je ta, da je podupiram.

Ako ča tribaju, ako tribaju podloge, onda se mi za to skrbimo. Mi si to sve sami moramo načiniti za hrvatski jezik. Znači mi nimamo tako velike dje latne grupe kot drugi jeziki, nego naši učitelji si to zaistinu sastavljaju sami. Kod nekih stvari ni ja ništ ne morem djelati – na primjer ako si želju već resursov.

NG: Znači Vaša funkcija – ako sada na primjer jedan učitelj u osnovnoj školi ne zna dalje s kom zadaćom ili ima jezično pitanje – je njemu pomoći?

V-A: Ja to tako vidim: Pokidob da sam ja bila u izobrazbi, poznam čuda učiteljev, ki sada podučava. Prvo je – ako učitelji imaju kakovo pitanje, da se to riješi u školi. Oni imaju kolegice i kolege, da onde skupa djelaju. Imaju direktora ili direktoricu, ki je podupira. To su prvi, ki pomoru učiteljem. Kade škola ne dojde dalje, onda mene zovu ili mene pitaju.

NG: Moje kolegice su mi rekle, da one imaju veze u neke škole, kade prijateljice podučavaju i je pitanju za jezični savjet – meni nije jasno, zač ne postoji neka funkcija ili neka kooperacija na primjer sa ZIGHom, kade bi išlo zato, da se svim učiteljem i tako daleko pomore, da znaju dati dobre odgovore školarom.

V-A: U osnovni škola?

NG: Da.

*V-A: U dvojezičnim osnovni škola imamo prema- lo Gradiščanskohrvatskih učiteljev. U današnjem času imamo sve manje dice, ka se znaju po hr- vatsku pominati. Mi svi skupa znamo, kako jezič- na kompetencija pada. Ali to nisu samo dice, ka imaju dobru hrvatsku okolicu, nego isto dice, ka su iz naše narodne grupe ali ju već nimaju. Morebit razumu, jer se kakova omama s njimi pomin- na, ali ne znaju jezik aktivno. Ta dice sada dojdu u školu, i se onde počnu učiti ta jezik, znamda su ga jur čuli u čuvarnici. A mi svi znamo, dokle se jezik od početka tako dobro nauči, da se nje- mu i vlada, prava se sedam do deset ljet. Dakle *Bildungssprache*, ne samo *Alltagssprache*. To još morebit ide u sredini ili na jugu. Ali i onde jur slabije. Ali na sjeveru imamo čisto druge uvjete, jer se jezik ovde u okolini skoro već nigdje ne čuje zvana morebit u Cogrštu malo, ili u Uzlopou, u Trajštu. Ali mladja generacija – ako se ju posluša – ona se medjusobno na sjeveru još samo po nimšku pomina. Znači dice se uču u školi, ali ako dojdu s nje van, hrvatski jezik već ne čuju. Ta već skoro nije prezentan. Ali jezik se samo uči, ako se more i u dugljiji faza pominati. Zato ćemo u osnovnoj školi sada početi imerzijom.*

NG: Ok, objasnite prosim.

*V-A: To je jedna druga metoda podučavanja. Mi u školi već nećemo *switchati* – dakle već ne pol ure po nimšku, pol ure po hrvatsku – jer to ništ ne doneše. Tako da ćemo mi sada početi jednom metodom, ku su znanstveniki zaistinu uspješno evaluirali. Pri njoj se dice čuda bolje nauči jezik, jer dice dugo u njega zaranjaju – na primjer imaju jedan cijeli dan samo hrvatski jezik u svakom predmetu. Kot u Koruškoj: Onde imaju u neki dvojezični škola na primjer i jedan cijeli tajedan sve predmete na slovenskom jeziku, a onda jedan tajedan na nimškom jeziku. A to se pak svaki tajedan minja – i to smo si bili projektu tajedan pogledati – 35 učiteljev iz sridnjega i južnoga Gradišča, ko kani početi s tim. Jedan znanstvenik, ki je to evaluirao u Koruškoj će nas isto pratiti u Gradišču.*

NG: Ovo ali još nije odgovor na jezičnu kompe- tenciju učiteljev.

V-A: A za učitelje, ki su sada u izobrazbi, znam, da imamo onde jako heterogenu grupu. Znači to je ta generacija, kade se doma morebit nije

pominalo po hrvatsku. I ovde je na sjeveru kom- petencija malo slabija. A ti učitelji su sada ta generacija, ka razumi hrvatski i vlada hrvatskim jezikom na nekoj razini – od jako dobro do slabo. Ali pokidob ja nimam dost Gradiščanskohrvatskih učiteljev, mi je draže, da imam učitelje, ki su iz GH-community i imaju potencijal, da se nauču kroz tečaje itd. dobro hrvatski, da znaju podučavati. A neki učitelji i onda pitaju BKS-štu- dente, kako to kod gramatike gre. To su znamda oni učitelji, ki već po osnovnoj školi nisu imali ili nisu već kanili imati hrvatski – a pak kasnije, kad su spomenitiji velu: „škoda“. Ja si nekada isto nisam sigurna u jeziku – i ja moram stvari pitati.

NG: I ja.

V-A: Zato imamo stručnjake, ki znaju pomoći. Naš jezik je slab jezik u stvari. Tribali bi se truditi, da ga tako dobro znamo kot nimški, ali ako te uvjete nismo...

NG: Vam je onda ipak draže imati već učiteljev i učiteljic, ki znamda ne tako dobro vladaju jezi- kom?

V-A: Ako ja pravam sad jednoga učitelja za dvojezičnu školu – i meni stoji na raspolaganju Nimac, ki čisto ne zna hrvatski ili imam koga, ki je Hrvat ali on jezično nije tako dobar, ali ima potencijal i ide u hrvatske tečaje i u dodatnu izobrazbu, da se još bolje nauči, onda ću sigurno toga zeti prije neg si Nimca zamem.

NG: Kako sam ja informiran, u ovom ljetu nijedan hrvatski učitelj i nijedna učiteljica neće završiti pedagošku visoku školu u Željeznu. Korigirajte me prosim, ako sam kriv.

V-A: Mi imamo sada 17 u hrvatskom tečaju za osnovnu školu – osmimi ćedu završiti hrvatski jezik, ali od tu si jur neki u službi. To znači oni djelaju u dvojezičnoj školi i pravaju još hrvatski ispit. A tri druge divičice ćedu završiti hrvatski, ali još ne Bachelora. U Bacheloru u »PädagogInnenbildung neu« su sada ne tri, nego četira ljeta predvidjena. Hrvatska izobrazba za osnovnu školu traje tri lje- ta, ali oni moraju i Bachelora zgotoviti.

NG: To znači, oni ćedu isto moći početi podučavati ljetos?

V-A: U jeseni se to vrimenski ne ide van. Kad moraju biti cijeli dan na PVŠ, uz to nećedu moći. Ali to je bila moja falinga. Ja sam mislila, da mi stoju na raspolaganju, a sada su mi rekli, ne – mi smo prvi, ki ljetu dan duglje studiramo – i zbog nove Bachelor-izobrazbe u ovom ljetu uopće nijedno- ga nećemo imati za osnovne škole u Gradišču, ki će zgotoviti.

NG: Je to čemerno? Če kade ki pojti u mirovinu?

V-A: Za hrvatsko je to u dojdućem ljetu čemerno.

Hrvatske učitelje pravam. Za jednojezične osnovne škole imamo još dost, ki išču posao. Za dvo- ja-troja ljeta će ali čuda ići u penziju.

NG: Imamo situaciju, da je školarom čudakrat hr- vatski tudji jezik, a isto da roditelji već ne moru pomoći pri zadaća. Ne bi bilo onda potrebno imati većuri po hrvatsku u tajednu, ako se od doma već ne more toliko očekivati?

V-A: Ja to rado ne čujem, da je to tudji jezik, ja to ne hasnujem u tom kontekstu. Metodika i didaktika je ta tudjega jezika, ali hrvatski je ipak manjinski jezik. Meni ne ide za kvantitetu, nego za kvalitetu. Ako je učitelj jako dobar i kvalita- tivno podučava – a ja si čuda očekujem od ove imerzije – onda se da s manje uri već dostignuti. A ča se tiče zadaće. Učitelj ima zadaću, da svako dite podupira i ča nauči, roditelji nisu odgovorni za domaću zadaću. Ja znam, da to čuda učiteljev drugačije vidi. Ali roditelji nećedu moći dici pomoći kasnije, ako se španjolski ili talijanski uču – i to ne znaju.

NG: Imate Vi s druge strane isto tu čut, da je ne- kim roditeljem svejedno, je li se dica znaju dobro po hrvatsku pominati ili je li razumu jezik?

V-A: Ja mislim, da neki roditelji ništ nimaju pro- tiv ali to aktivno ne podupiraju. Dost imamo, ki mislu, broj školarov u razredi je manji ali učiti se jedan jezik im ne škodi! A ti, ki se doseljavaju, su većputi jako zainteresirani. Ne ide za to, da se dica perfektno hrvatski nauču, nego ide i zato, da dostaju motivaciju za daljnju jezičnu učnju. Svako dite ko je većjezično ima prednosti, mozak zna već reflektirati.

NG: Ako si roditelji toga nisu svisni, je to job uči- telja i učiteljice, da osvistu roditelje o važnosti većjezičnosti?

V-A: Do neke mjere da. Naši učitelji se na PVŠ tako daleko školju, da argumentiraju zač je to važno – dva je već nego jedan. Naši učitelji su multiplikatori.

NG: Ja ne znam, kako daleko je materijal još aktu- alan, ili ča se tiče medija adekvatan za današnju dob – i dica sve kritičnija nastaju i se pitaju, je li pravaju onda jezik – kako je vaš stav prema mate- rijalu, koga dalje davate?

V-A: Mi se jako trudimo, da optimiramo materijal i uključimo kompjutere u hrvatsko podučavanje. Čim već pinez je, tim već se to da interesantnije oblikovati. Neke općine škole kako podupiraju, ča se tiče hardwarea. Naši materijali ne smu biti već od 10 ljet stari, jer onda ispadaju iz školske akcije – te čisto stare knjige već ne smimo imati u školskoj akciji. Za osnovne škole imamo zaista adekvatan materijal – ali je tako, da učitelji već koč čekaju na recepte. Mi moremo staviti na ras- polaganje takov materijal, ki se onda zna adap-

tirati u školi. Svaki razred ima različne uvjete, je morebit već heterogen ili homogen. Učitelj mora bit tako fleksibilan, da si materijal sam sastavlja od te ponude. Ta koncept – čisto se učiti gramatiku – ta je barem u osnovni škola mimo – ide za kompetencije. Zato smo sastavili i posebne jezične portfolije, *Klepeto* za osnovne škole i *Report* za sekundarni stepen i opise kompetencijov s dodatnim materijalom. Najnoviji materijal se postavlja na LMS-platformu – Lernen mit System. A učitelji si moru sami prik *smartboarde*, ke imaju u razredu, sastaviti appse.

NG: Fali onda za te recepte gradiščansko hrvatski Jamie Oliver?

Sigurno, ako se to tako vidi, da su ipak neke stvari još malo konzervativne. Mi zaistinu probamo, da se otpravimo na put – a znate, ako se ča preminja, neki učitelji pravaju onda malo duglje. Dica

se koč bolje putu nego oni, ki je podučavaju. Biti digitalan je četvrta temeljna kompetencija, ka se mora naučiti i hasnovati.

NG: Imate vi na Vašem smartphoneu app na Gradiščanskohrvatskom?

Na mojem ne. Ali to ča ja hasnujem je rječnik od ZIGH-a ili crodict.

NG: Kako daleko je centralna matura preminjila to, ča učitelji moraju udjelati? Je li je to zapravo samo veći stres?

Hrvatsku centralnu maturu imamo samo u Dvojezičnoj gimnaziji u Borti. Onde je jezik nastave uz nimški i hrvatski jezik, to znači, hrvatska matura je centralna pismena kot za engleski, za matematiku, za nimški. U drugi škola u Gradišču, kade imamo hrvatski kot drugi tudji jezik – tako

se to zove – onde nimamo standardiziranu maturu. Mi imamo ali jednu djelatnu grupu, ka za ovu pismenu maturu sastavlja pitanja, za cijelo Gradišće. Nije prava centralna matura, ali ipak se nudja jedna ista matura, ku su sastavili učitelji.

NG: Postoju šikane za neke – djelomično moraju školari postaviti molbu, da moru pisati maturu na hrvatskom?

Zakon za maturu se je preminio – a to ima čemerne posljedice za neke škole. Na primjer u HLW-u se već ne more pismeno na hrvatskom maturirati. Djela se na tom, to opet korigirati – ima samo ta put, da se minja jezik.

NG: Dakle to je za školare, ki se na primjer po dvimi ljeti talijanskoga ipak kanu baviti hrvatskim kod mature?

**„Kot u Koruškoj:
Onde imaju u neki dvo-
jezični škola na primjer
i jedan cijeli tajedan sve
predmete na slovenskom
jeziku, a onda jedan ta-
jedan na nimškom jeziku.“**

Karin Vukman-Artner

Mogućnost je ovde, ali ipak ako ide zaista za hrvatski jezik, a ne zato da se lakše dobiva maturu. Ali ti školari moraju onda takozvane «Externiststen»-ispite načiniti kad njim onda falu dvoja-troja ljeta; ali to se mora naučiti tako daleko, da ima jezik kvalitetu.

NG: Vi ste sami rekli, da su neke hrvatske grupe jako heterogene, ča se tiče nivoa jezika. Je zapravo moguće splittati školare iz različnih razredov po tom, kako dobro znaju jezik? Svaki jezični tečaj, ki sam ja do sada izvan škole pohodio, je tako organiziran.

U smislu «Leistungsgruppen»? Mi bi morali naći kakav put, da jedan od drugoga profitira. Već puti se u heterogenoj grupi čuda profitira – kade se slabiji od boljih nauču ili kade bolji znaju slabije podupirati. Kade ide ne tek za jezične kompetencije, nego i za druge. Jezik se nauči, ako se

pomina. Zato je ipak važno, da se grupe mišaju. Sigurno, ako se na kratak čas grupe po nivou sastavljaju, zna to biti pametno – ali ne samo to. Ja bi bila zato, da je to fleksibilno – a i školari se tokom ljeta nauču i dođu na drugi level. A čut zato moraju imati učitelji.

NG: Ako i Vi doživite to, da se školari već ne znaju medjusobno pominati po hrvatsku. Ča Vam daje ufanje?

Već puti si mislim – kako će vo dalje pojti? Ja moram imati ufanja, drugačije ne pravam djelati dalje. Teško je, to vidim i kod svoje dice. Odrasla su dvojezično, još i trojezično – i sa standardnim jezikom - ali ipak se medjusobno u grupi po nimšku pominaju. Ne znam, kako bi to riješila. I na pedagoškoj visokoj školi se hrvatski študenti medjusobno većinom po nimšku pominaju. Svenek im velim – poslušajte, vi ste naša doj-

duća generacija, ka će školovati dicu. Ako se vi ne medjusobno, ki onda? - Ufanje imam, ako se tako podučava, da učnja hrvatskoga jezika načini veselje. Ufanje imam onda, kad ne samo pri školi ostaje. Mediji, televizija, javnost! Da se naš jezik uopće još kade čuje! Bar kade, da vidu – ovo ima smisla, ovo je vridno se naučiti! I ako roditelji to aktivno podupiraju. Onda još imam ufanja, da bi se još dalje nosio. Ako ostane samo jezik u školi, onda će biti teško. Meni je jednoč Nikola Benčić rekao – škola neće spasiti hrvatski jezik. Onde pravamo već pomoći naokolo.

Intervju: Konstantin Vlašić

Slike: Michael Hedl

PITANJA NA GOVORAČE ZA NARODNE GRUPE

9. novembra prošloga ljeta se je konstituirao novi narodni tanač. U medjuvrimenu dobili smo i novu vladu, a i sve frakcije ke su zastupane u tanaču su imenovali govorače za narodne grupe. Kot jur na početku prošle zakonodavne perijode smo pitali „naše“ govorače za njeve cilje u ovoj perijodi.

Dobili smo odgovore od Nikija Berlakovicha (ÖVP), Haralda Stefana (FPÖ), Nikolausa Scheraka (Neos) i Alme Zadić (Liste Pilz). Harald Troch (SPÖ) nažalost nije poslao odgovore, iako nam je telefonski obećao. Harald Stefan na web-stranici parlamenta nije zapisan kot govorač za narodne grupe. Ne znamo zašto, ali i nismo pitali. Ali još od prošloga puta znamo, da je kod FPÖ-a govorač za ustavna pitanja i govorač za narodne grupe, Harald Stefan je govorač za ustavna pitanja. Dobili smo odgovore, jer smo poslali pitanja na klub FPÖ-a. Alma Zadić je oficijelno govoračica za ljudska prava, integraciju i nutarnja posla. Zašto je ona nadležna za pitanja u vezi s narodnimi grupama, objasnila nam je u odgovoru na do-datno pitanje. Moraju se gradičanski Hrvati integrirati?

PITANJA

Ova pitanja smo postavili govoračicam i govoračem:

- 1) Welche volksgruppenpolitischen Ziele haben Sie für diese Legislaturperiode?
  - 2) Würden Sie die Idee einer privaten Schule für die autochthonen österreichischen Volksgruppen in Wien und dazu nötige Gesetzesänderungen unterstützen?
  - 3) Haben Sie von der Minority Safepack Initiative (<http://minority-safepack.eu/>) gehört? Werden Sie unterschreiben? Falls nicht, warum nicht?
  - 4) Die Finanzierung von Volksgruppenzeitungen und anderen Medien basiert in weiten Teilen auf Projektförderung und Einzellösungen (lebende Subventionen). Würden Sie Initiativen unterstützen, die Volksgruppenmedien auf bessere finanzielle, solidere und dauerhafte Basis setzen? Beispielsweise: Eigener Topf innerhalb der Presse- und Publizistikförderung für Volksgruppenförderung reservieren, geringere Auflagenabhängigkeit.
- Dodatno pitanje na gospu Zadić:
- 5) Sie sind die Sprecherin für „Menschrechte, Integration und Inneres“, auf Nachfrage wurden Sie als die zuständige Sprecherin für Volksgruppen-Fragen genannt. In welchen der drei Bereiche fallen die Volksgruppen?

NIKI BERLAKOVICH (ÖVP)

1) Österreich ist ein Land der kulturellen und sprachlichen Vielfalt. Die autochthonen Volksgruppen spielen dabei eine zentrale Rolle. Sie sind ein elementarer Bestandteil der österreichischen Identität.

Es gibt viele gesetzliche Bestimmungen zum Schutz der Volksgruppen, z.B. Kindergarten-, Schulgesetze und andere, trotzdem ist der Bestand unserer Volksgruppen und auch die sprachliche und kulturelle Vielfalt bedroht.

Mein Ziel ist es, dass wir gemeinsam – Politik und Volksgruppenorganisationen – Initiativen setzen, um die Volksgruppensprachen attraktiver zu machen. Daher soll das volksgruppensprachliche Bildungsangebot „vom Kindergarten bis zur Universität“ ausgebaut werden. Insbesondere brauchen wir ein besseres bildungssprachliches Angebot z.B. in Wien.

Auch die finanzielle Förderung der Volksgruppenmedien muss auf solide Beine gestellt werden. Insbesondere müssen Zeitungen, wie die Hrvatske Novine bzw. die Novice abgesichert werden.

Die österreichischen Volksgruppen brauchen aber vor allem neue Impulse, damit die Sprachen wieder von mehr jungen Menschen verwendet werden. Ein umfassender Diskussionsprozess ist notwendig, um genau zu bewerten, was in der Vergangenheit positiv gelaufen ist und was nicht. Daraus sollte eine Gesamtstrategie für die österreichischen Volksgruppen entwickelt werden.

2) So wie sich die Gesellschaft geändert hat, ändern sich auch die Lebensumstände vieler Menschen. Tatsache ist, dass viele Angehörige der österreichischen Volksgruppen außerhalb des autochthonen Siedlungsgebiets leben, z.B. in Wien. Ich bin der Überzeugung, dass diesem Umstand Rechnung getragen werden muss. Welche gesetzliche Regelung die Beste ist, muss eine fundierte Diskussion herausfiltern. Das Ziel muss es sein, dass die Volksgruppen ein attraktives mehrsprachiges Bildungsangebot bekommen.

3) Die Minority Safepack Initiative hat eine neue Dimension in das Thema der Volksgruppen gebracht. Erstmals gibt es eine gesamteuropäische Anstrengung, die Volksgruppen zu unterstützen. Es muss ein Anliegen unseres gemeinsamen Europas sein, die sprachliche und kulturelle Vielfalt unseres Kontinents zu erhalten und zu fördern. Gerade diese Vielfalt macht unser Europa so einzigartig. Ich werde daher diese Initiativen unterstützen.

4) Die Medien spielen eine zentrale Rolle beim Erhalt der Volksgruppensprachen. Durch die Verbreitung in den Medien leben die Volksgruppensprachen und sind ein aktives Kommunikationsmittel. Die Volksgruppen brauchen auch eigene Medien, um die Ereignisse und Anliegen der jeweiligen Volksgruppe zu transportieren. Daher bedarf es einer besonderen finanziellen Unterstützung der Volksgruppenmedien. Dafür setze ich mich ein.

HARALD STEFAN (FPÖ)

1) Als ein wesentliches Ziel sehen wir die Schaffung einer Möglichkeit, Österreichs autochthone Volksgruppen zahlenmäßig konkret festzustellen. Sowohl die abgelöste Volkszählung als auch die aktuelle Registerzählung lassen keine präzisen Auskünfte zu. Nur aufgrund einer korrekten Erfassung der zahlenmäßigen Stärke ist zum einen eine angemessene Volksgruppenförderung zum Schutz der Kultur und Sprache möglich und zum anderen eine Gleichstellung mit jenen Zuwanderergruppen, die erst nach dem zweiten Weltkrieg in Österreich ansässig wurden, vermeidbar.

2) Nein, da wir, wie auch im Regierungsprogramm 2017-2022 vereinbart, um eine Vereinheitlichung und Harmonisierung der Berechnungssysteme für die Zuteilung von Ressourcen an unterschiedliche Schultypen (durch gemeinsame Erarbeitung einer Bund-Länder-Vereinbarung) bemüht sind.

3) Ja, davon habe ich bereits gehört und kann mir vorstellen, diese Initiative zu unterschreiben.

Gerade im Hinblick auf die deutschsprachige Minderheit in Slowenien, die noch immer nicht offiziell als Volksgruppe anerkannt ist und dementsprechend keine Förderungen zum Schutz von Sprache und Volkstum erhält, könnte diese Initiative ein Lichtblick sein.

4) Da das österreichische Volksgruppenrecht vor allem auf das Recht der Nutzung und Förderung der jeweiligen Volksgruppensprache

abzielt, muss der Erhalt dieser Sprachen und die Sicherung ihres Bestandes gewährleistet sein. Die Förderung von Volksgruppenzeitungen und anderen Medien ist hierfür ein geeignetes Mittel. Genau aus diesem Grund ist jedoch eine genaue Feststellung der zahlenmäßigen Stärke der autochthonen Volksgruppen vonnöten, um faire Bedingungen zu schaffen und eine angemessene Förderung aufgrund der jeweiligen Bevölkerungszahl der Volksgruppe sicherzustellen.

NIKOLAUS SCHERAK (NEOS)

1) Wir hoffen, dass es uns in unserer Legislaturperiode gelingt die kulturelle und sprachliche Vielfalt der Volksgruppen in den Bereichen Bildung und Medien stärker zu fördern. Dies betrifft zum Beispiel die unten erwähnte Ermöglichung von Privatschulen. Des Weiteren wollen wir Mitglieder der autochthonen Volksgruppen auch verstärkt in den politischen Prozess einbinden. Ein Beispiel dafür ist unsere Kooperation mit der Enotna Lista in Südkärnten.

2) Ja, wir haben auch bereits in der letzten Legislaturperiode einen entsprechenden Antrag im Nationalrat eingebracht und das Thema in bilateralen Gesprächen mit der damaligen Ministerin erörtert. Prinzipiell ist uns die finanzielle Gleichberechtigung aller privaten Schulen ein wichtiges Anliegen. Damit wäre auch die finanzielle Grundlage für privaten Schule für die autochthonen österreichischen Volksgruppen geschaffen.

3) Ja, die Minority Safepack Initiative ist ein wichtiges Projekt zum Minderheitenschutz und zur Förderung der kulturellen und sprachlichen Vielfalt in Europa. Unsere Europa-Abgeordnete Angelika Mlinar unterstützt die Initiative intensiv und hat auch bereits unterschrieben.

4) Das Problem der österreichischen Presseförderung ist, dass sie erstens im internationalen Vergleich sehr niedrig dotiert ist und zweitens, dass es

viele verschiedene kleine Fördertöpfe gibt. Unsere Forderung ist hier eine klare Anhebung der Presseförderung von jetzt kaum 10 Millionen Euro auf 90 Millionen (bei gleichzeitiger massiver Reduktion der Inseratenausgaben der öffentlichen Hand, die bei jährlich etwa 200 Mio Euro liegen). Diese Medienförderung Neu soll allen Medien offenstehen und entlang konkreter Kriterien vergeben werden. Ein klares Förderkriterium dabei soll die Volksgruppenförderung sein.

ALMA ZADIĆ (LISTE PILZ)

1) Mein oberstes Ziel ist es, mich auf politischer Ebene für eine offene Gesellschaft einzusetzen. Dazu gehören natürlich auch alle Volksgruppen in Österreich. Diese gilt es auch nach außen hin zu unterstützen und ihnen eine starke Stimme zu geben. Es geht dabei darum das Gemeinsame vor das Trennende zu stellen, damit sich solch schreckliche Ereignisse wie beispielsweise 1994, als ein Bombenattentat auf eine zweisprachige Schule in Klagenfurt verübt wurde, nie mehr wiederholen! Gewalt gegen Minderheiten hat in Österreich nichts zu suchen, daher ist es mir besonders wichtig im Nationalrat auch meine Stimme für Minderheiten zu erheben. Konkret geht es um den Schutz vor Diskriminierung jeglicher Art und mehr Toleranz in unserer Gesellschaft. Ein längst fälliges Verbandsklagerecht muss den Organisationen und Vertretungen der Minderheiten die Geltendmachung von Ansprüchen am Klageweg ermöglichen. Es muss nicht sein, dass einzelne Betroffene die Prozessrisiken für Anliegen von Minderheiten übernehmen, die alle betreffen. Nicht zuletzt werden mit dem Verbandsklagerecht Individuen auch vor diskriminierender Behandlung in Folge ihrer Klagen geschützt.

2) Da die Zahl der Kinder, die in Privatschulen und alternative Schulen gehen, stetig zunimmt, die Unterstützungsleistungen allerdings nicht, muss man sich hier ein gutes Gesamtkonzept überlegen. Zweisprachigen Unterricht sehe ich grundsätzlich sehr positiv. Alle Änderungen, die unser starres Schulsystem mehr Flexibilität bringen, sind wünschenswert. Wichtig für uns ist, dass unsere gesellschaftliche Diversität auch in Schulen gelebt wird. Die Sprachen der autochthonen Minderheiten in Österreich sind der deutschen Sprache gleichgestellt und deshalb sollte sich der Staat auch für die Pflege dieser Sprachen einsetzen.

3) Ja, davon habe ich bereits gehört und werde sie als außenpolitische Sprecherin der Liste Pilz natürlich unterschreiben. Wir wissen wie wichtig Minderheitenrechte vor allem im Bildungsbereich sind, auf die diese Initiative unter anderem aufmerksam macht.

4) Unabhängige und kritische Medien sind in einer Demokratie ein sehr wichtiger Bestandteil der Meinungsbildung. Bezuglich der Volksgruppenmedien könnte man andenken, die vorgelegten Ideen im Zuge einer Neukodifizierung des Volksgruppengesetzes einfließen zu lassen. Natürlich unterstütze ich gerne Initiativen, die Gleichbehandlung bei Publizistikförderung vorsehen.

5) Für mich ist die Gleichbehandlung der österreichischen Minderheiten eine Selbstverständlichkeit. Überall dort wo geschützte Minderheitenrechte und ihre Menschenrechte gefährdet sind, hört sich bei uns der Spaß auf. Daher fallen die Volksgruppen für mich in den innenpolitischen Bereich, der alle Österreicherinnen und Österreich betrifft.

Komentirali smo pojedine odgovore u detalju na stranici XXXX.

Fotograf: Photo Simonis

KOMENTAR KVARTALA ODGOVORI NA ODGOVORE

ÖVP - NARODNA STRANKA

Čini mi se, da je stil kako kancelar Sebastian Kurz odgovara na pitanja i malo utica na mandatare Narodne stranke. Na twitteur se je po tom etabliroa hashtag #answerlikekurz. I Berlakovich triba dva odlomka dokle u tretom odlomku odgovori na prvo pitanje. Ali dosta o stilu odgovorov, kako izgleda sadržajno?

Apsolutno pozitivno je, da i Narodna stranka vidi da su se životne prilike minjale. Priznanje plana etabliranja škole za gradičanske Hrvate u Beču je dobro, konačno to i Narodna stranka tako vidi. A važno je, da ljudi imaju i priliku da nauču jezik i po školi. Ako je govor o proširenju obrazovne ponude i o minjanju životnih prilik ufan se, da se i na to misli, da dica sve manje nauču jezik doma od roditeljev. Oni, ki doma nisu naučili jezik, ali imaju vezu s našom kulturom moraju imati šansu da ipak dobro nauču jezik.

SPÖ - SOCIJALDEMOKRATSKA STRANKA

Nažalost nismo dobili odgovor gospodina Trocha. Iako mi je obećao na telefonu da će poslati odgovore. Dobili smo mail od svoje suradnice u parlamentu, da je pitanja poslala gospodinu Trochu. Ufam se ali iskreno, da ne zabi na svoju funkciju u parlamentu i da se ipak zalaže za narodne grupe.

FPÖ - SLOBODNJAČKA STRANKA

Kot očekivano se FPÖ zalaže za nimškogovoreču manjinu u Sloveniji – to nije zlo, nego u prvom redu u smislu svake jezične manjine. A ja sam zato, da se prava Nimcev i Hrvatov u Sloveniji etabiraju i čuvaju. A zato bi predložio da se FPÖ u Austriji i osebujno u Koroškoj uzorno zalaže za manjine, da pokažu Sloveniji, kako si očekuju da se postupa s narodnimi grupama. Ako bi neki političar u Sloveniji vabio po nimšku za glase Nimcev u Sloveniji, bi FPÖ to odobrila? Ja mislim da bi! Ali kad je Stefan Sandrieser vabio za glase Slovencev po slovensku, su Gernotu Darmannu od koroških slobodnjakov falili riči... (vidi faksimile).

Malo neočekivana je izreka, da nas još uvik kanu brojiti! Argumenat je, da se samo onda more adekvatno podupirati manjine. Što to znači? Ako nas već nije čuda, čemo dostati već pinez, da trend obrnemo? To bi bila dobra ideja, ali ne znam, je li je to intencija...

Što se tiče odgovora na drugo pitanje: Ja absolutno ne znam što nam kani reći ili u kom smislu je to odgovor na pitanje.

Gernot Darmann
Gestern um 12:45 · Ohne Worte...
„Prosim za tvoj/Vaš glas!“
Stefan Sandrieser
Peter Kaiser und sein Team
für Kärnten
Auf dem Weg
zur roten Allmacht
ist jedes Mittel recht
Nächster Schritt: Slowenisch als
Amtssprache in ganz Kärnten?
Kommentieren ...

NEOS

Veseli me, da je Angelika Mlinar, ka je sama koroška Slovenka, jur potpisala Minority Safepack. Ali je li je Scherak sam potpisao se ne zna. Čini mi se, da nije. Pitao sam Scheraka na Twitteru još jednoca, je li je i on potpisao. Odgovorio je, da će.

Pri izbori za zemaljski sabor su Neos pokazali da kanu kooperirati s manjinami, jer su sklopili kooperaciju s političari Enotne liste „Moja južna koroška – Mein Südkärnten“ (Kooperacija s Enotnom listom kot stranka se nije moglo ostvariti). Pozitivno je i, da su Neos zaista – kot Scherak piše – jur predložili u parlamentu da se zakon za privatne škole adaptira u smislu manjin (privi pokus; link na stranicu parlamenta: <https://bit.ly/2GcVwAO> i drugi pokus: <https://bit.ly/2ufQI0w>).

Florian Wagner @wagfl0 · 19. März
Unterschreiben auch andere Neos-Abgeordnete die
@MSPI_EU ? Oder nur @AngelikaMlinar ?
MINORITY
SAFEPACK
INITIATIVE
Minority SafePack – One million signatures for dive...
Sign the petition and help provide a better future for the
national minorities and language communities of Europe!
minority-safepack.eu
2 2 2 2
Nikolaus Scherak
@NikiScherak
Antwort an @wagfl0 @neos_eu und 2 weitere
will do!
03:55 - 20. März 2018
3 „Gefällt mir“-Angaben

LISTE PILZ

Znamo sada od gospe Zadić, da se gradičanski Hrvati već ne moraju integrirati, nego da su njeva prava pitanje unutarnjih poslov. Ja sam se zaista bojao, da narodne grupe slišu temi „integracija“. A tamo pitanja u vezi s autohtonimi narodnimi grupama jur po definiciji sigurno ne slišu. I zato sam Almi Žadićovo pitanje postavio.

Mogućnost skupne tužbe (Verbandsklage) je dobra ideja – ne samo za narodne grupe! Jer kot ona piše je do sada tako, da pojedinac mora preuzeti financijske rizike da izbori prava ka su za sve odnosno za već ljudi.

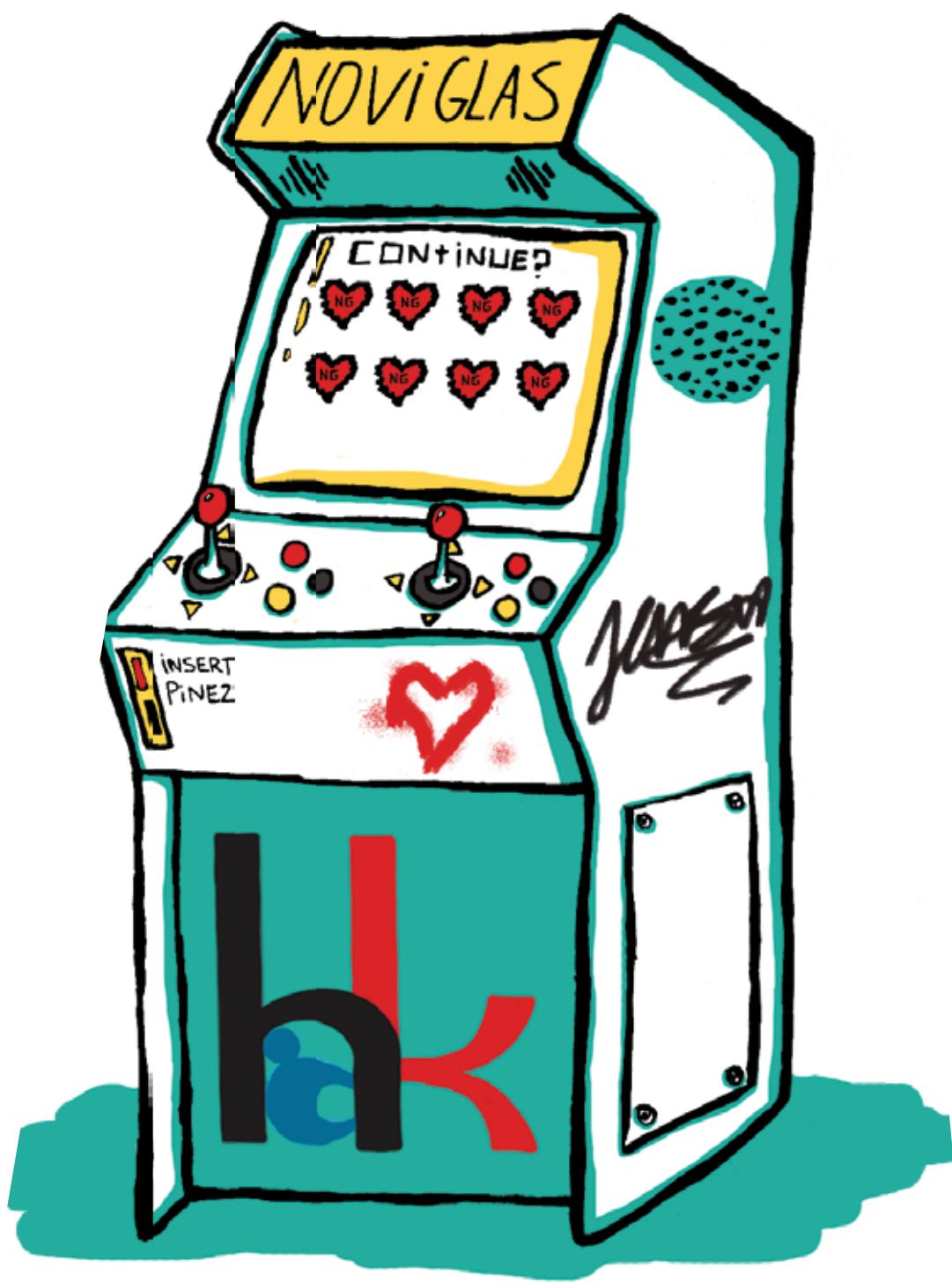
Veseli me, da kani podupirati inicijative, ke poboljšaju situaciju manjinskih novin i omogućuju privatne manjinske škole. Je li će se Liste Pilz zaista zalagati za narodne grupe se još ne more reći, jer su po prvi put u narodnom tanaču. Wolfgang Zinggl, kolega u klubu, je u prošlosti podupirao politiku u smislu narodnih grup u parlamentu (onda još kot mandatar Zelenih). Ufamo se, da u toj vezi Liste Pilz ide po staza Zelenih, ki su se za vreme kad su bili Smolle, Grandits ili Stoitsits u parlamentu jako brinuli za narodne grupe (kasnije tematika već nije bila tako važna, ali prezentna).

Komentar: Florian Wagner

SVAKI ABO JE

ZA NOVI GLAS

JOŠ SMO DALEKO OD

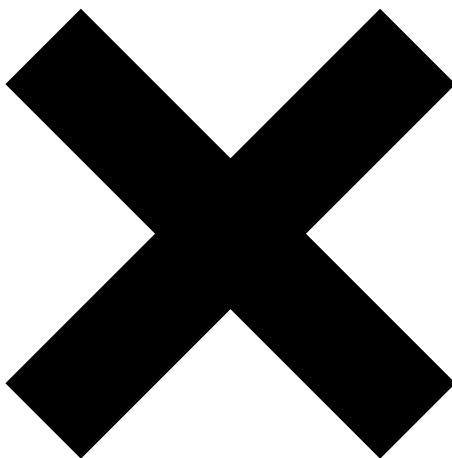
GAME
OVER

S NAMI SI

LEVEL
UP!

ZAŠTO SAM GLASAO PROTIV

---

menovao se je novi Savjet za narodnu grupu Gradičanskih Hrvatov i sastao se je 19. 2. 2018. u Saveznom kancelarstvu u Beču za konstituirajuću sjednicu.

Ako 2018. bude kao prošlo ljetu, onda je ta sjednica jur bila cijela aktivnost Savjeta za ovo ljetu. Da je uopće sjednice, ima jedan važan uzrok: pi-nezi. Mora se zaključiti predlog podiljenja sredstava Saveznoga kancelarstva iz lonca za narodne grupe.

Peljači pojedinih frakcija u Savjetu predstavili su jedan predlog za podiljenje. Ta predlog sam prvo držao za šalu, ali ispostavilo se je, da su to odgovarajuće osobe ozbiljno mislili. Mislio sam, da je morebit uzrok za oblik predloga ta, da si članovi Savjeta nisu preštali sve molbe u detalju, nego su podilili pineze samo po imenu i ulogi društva, ali jedna odgovorna osoba je oštro inzistirala, da si je preštala sve molbe. Tim mi je nastao predlog još već nerazumljiv.

Slijedila je diskusija i pokidob sam si preštao sve molbe, bi bio mogao uru dugo referirati, što po meni nije dobro i zašto. Imao sam i nekoliko predlogova za promjene u glavi. Pokidob me nigdje ne bi bio tako dugo poslušao sam se ograničio na jedan detalj, ki egzemplarno kaže krive prioritete predloga:

Biškupija Željezno, ka je u prošli ljeti dostala prosječno 100.000 eurov, je dostala 5.000 eurov već. Uzrok zato je po riči peljačev stranak ta, da biškupija kani ovo ljetu napraviti posebno izdanje Glasnika. Zastupnik crkve je argumentirao, da tribaju pineze za plaću grup, ke oblikuju hrvatsko shodišće u Celju. U molbi od jednoga i drugoga nije bilo riči.

Druga molba je bila ona Mlade inicijative Mjenovo, ka ovo ljetu opet predstavlja mjuzikl pod vedrim nebom. Od prošlih ljet je poznato, kako vridan je ov projekt: Angažirani su ljudi iz cijele regije, iz svih stran granice i još dalje. Prevadja se tekst, zavježbaju se jačke i scene. Demografija ekipe ide od mladoga diteta do staroga veterana. Po predstavi se u prelipom ambijentu druži ljudi (akteri i gosti) iz svih pokrajina. Vidio sam kalkulaciju, a izvan toga mi je jasno, što je najveći problem: Projekt je totalno odvisan od vrimena. Ako ispadu predstave ili dojde zbog neugodnoga vrimena manje ljudi na predstave, onda je naravno manje dohotka i u najgorem slučaju se izlaganja ne moru refinancirati.

Argumentirao sam u diskusiji, da 5.000 eurov za crkvu nije velika svota, ali za aktiviste u Mjenovu je to velika svota. Apelirao sam na predstavnika crkve, da slobodnovoljno odustane od povišen-

ja i upozorio sam na to, da bi i članom općinskoga tanača veleopćine Filež (Mjenovo je dio te veleopćine), ki su i člani Savjeta dobro stalo, ako bi se zalagali za mjenovski projekt. Sve to nije ništ hasnilo.

Konačno je predsjednica Kolo Slavuja Gabriela Novak-Karall, ka je isto član Savjeta, rekla, da bi društvo odustalo od 900 eurov od predvidjene svote, ka bi se dala Mjenovcem. Slijedio je predsjednik HKD-a, Stanko Horvath, ki je odustao od 1.000 eurov. Konačno se je još pridružio predsjednik Djelatne zajednice hrvatski komunalnih političarow, Leo Radaković, isto sa svotom od 1.000 eurov. Zašto je on bio pripravan odustati od vlaščih sredstava, mjesto toga da koristi svoju političku moć da premini predlog, nisam točno razumio, ali morebit sam još prezelen za uši, da bi razumio „logiku“ politike.

Konačno sam ipak glasao protiv predloga. Nije rješenje, da su neki predsjednici velikodušni. Moramo diskutirati o sadržaju molbov i moramo uložiti veće svote za dobre projekte, a ne za društva (neodvisno od konkretnih projektov), ka imaju već (partijsko-)političkoga upliva.

Argumentacija: Matthias Wagner

JAČKE SU KOT KITICE

Phillip Hauck i Marco Blascetta prezentiraju novi format u Hrvatskom centru. Razgovor o tomu, ča neka bude "centar.koncert" i ka muzikalna supa se preferira.

Marco Čunzl Blascetta: So ljudi, čemo dr popas.

NG: S čim uopće?

Čunzl: Najo, novi format čemo dr sprobirat va centri.

NG: Tr. Ča će to biti?

Phillip Hauck: Ja sam si misliu, da bi mogli načinjiti jednu novu seriju priredbov – koncerti va centri. Ali predtim čemo to djelat, ča muzičari zapravo bolje znaju neg igrat – tročat.

Čunzl: Momeeeent.

NG: Moment. Hauck će biti za barom, a ča ti uopće djelaš pri ovom formatu? Jačiti ne smiš, ruka ti je bandažirana, još i hren ne moreš ribati.

Čunzl: Mr pri vrom ništ ne pravam ribat, ja sam talkmaster. Govorit, to oš ide kako-tako.

NG: Dakle ti postavljaš važna pitanja?

Čunzl: Da, ja ču otkrit, ke muze naše muzičare inspiriraju i kako oni jačke komponiraju. Moram veljek mislit na jednu frazu talijanskoga song-writera Vascoa Rossia. «Le canzoni sono come i fiori.» Jačke su kot kitice – ljuto je moraš nabrat, drugačije rascvatu i skrsnu.

NG: Ja sad moram misliti na Goetheov «gefunden». On opiše, kako najde kiticu lipu kot zyjezdici u lozi – ju kani otkinuti, a kitica ga pita «soll ich zum Welken gebrochen sein?» - tako da ju sa žilami iskapa i ju doma opet zasadjuje.

Hauck (dostaje rumena lica): Stari, ti si romantičar.

NG: A o Nick Caveu sam štao, da se već ne trapi/ pašći domom od šetanja po sinokoši, ako ima dobro ideju. Prije da je htio domom bižati, samo da ne bi zabio ideju ili melodiju – a sada se već ne kani štresati od strijele va duhi (Geistesblitz).

Čunzl: No dobro, Nick Cave si to va njegovojo poziciji more frgunat. Ako sam jur toliko CD-ov prodal, se morem i ja na moju lijenu rit sjes.

NG: Imate vi tu čut, da kanu vaši centar.koncert-gosti tamo, kade je Nick Cave?

Čunzl: Ja mislin, da svaki muzičar ima u svojem

srcu san, da svoje jačke čim već poznate nastanu. Mene pršonski strašno razveseli, ako samo pedeset ljudi na koncerti znadu Elektrikeri-tekte napamet. To su vlašće kompozicije i to je velika razlika, je li je jačka iz tvojega pera ili ne.

NG: Haucki, si i ti koč napisao jačku?

Hauck: Stari, ja sam tri jačke napisao. «Rosarot-Glutenfrei», «wir lernten uns beim Tanzen kennen» pak «es war vor dem Ball» i tako freestyle-stvari hojt.

NG: Ča su to za jačke?

Hauck: Ti «rosarot und glutenfrei» ne poznaš? Oida, geh scheissn. Daj nutr va soundcloud.

Čunzl: Vidiš, organizatori su songwriteri! To će bit važan aspekt naših razgovorov.

NG: 24. maja ftm-Trio ćedu biti prvi gosti centar. koncerta. Mene ta izbor ne čudi.

Čunzl: Za prvi termin smo si zibrali grupu, ka je u gradiščanski krugi poznata. Koji kotrigi su kod tročanja pravi kapacunderi. Šala sigurno neće prekratko dojt.

Hauck: To sigurno, ali ne ide samo za muziku

i ne samo za šalu, nego isto za neke privatne uvide. Od koga si oni zamu inspiraciju, kako su oni odrasli s muzikom? Mislim, da će se va ovoj rundi moć vridno pominati o mužiki.

NG: Ča razlikuje Nikolaja Efendija od ftm-Trija?

Čuntl: Kod drugoga termina kanimo dalje gajiti povezanost koruškim prijateljem - ku je HAK, ljetos i hrvatski bal, a na koncu sigurno i mi muzičari forsirali. Ja Nikolaja jur pršonski dugo poznam, kad su si naši puti čudakrat prekrižavali na koncerti. Posebno se veselim na razgovor s njim, jer ima on jako zanimljiv pristup k muzici. Zvana toga je on i pisac i njegova knjiga «die Stadt, die uns das Feuer nahm» će biti tema.

NG: Jedno pitanje, ko ja očekujem, je, kako vaši gosti ocjenjuju muzičku scenu. A to bi vam sada isto rado postavio.

Čuntl: Ur sam čuda uri investiral u diskusije o našoj sceni. Zato je od sebe razumljivo, da će moje goste s ovim pitanjem gnjaviti. A ljudi, ki su s manom diskutirali, znaju, da imam o ovoj temi jako kritično mišljenje. To, ča mene najveć jada, je, da Gradiščanski Hrvati na svoji priredba svaki put nanovič steplu staru supu šlagerov.

NG: A u njoj plujemo dok je mikrowella kraj?

Hauck: Jo, ča ćeš? Ljudem se vidi i oni to kanu čut. Ali sigurno je dost ljudi, ki imaju gustr na vlače produkcije: Bruji, Turbokrowodn ali i ftm-Trio.

Čuntl: Ja bi bil jur malo već zadovoljan, ako bi koč kada od naših grupov, ki igradu za zabav, čul kakovu gradiščansku narodnu jačku.

NG: Hoćete li onda i pozvati grupe, ke pretežno igraju šlagere?

Hauck: Ja bi sigurno isto pozvao takovu grupu – onda imaju i Austrijanci mogućnost, se čutiti kot na odmoru. Ali meni kod centar.koncerta nije važna muzika, pri koj moraš tancati nego, ku si moraš poslušati.

NG: Onda imaš na raspolaganju samo 5 grup iz Gradišća.

Hauck: Ne ide samo zato, da imamo Gradiščanske Hrvate. Mi imamo i Koruške Slovence kot Nikolaja, imamo i druge narodne grupe.

NG: Ali bi onda i pozvao grupe, ke bi mogle igrati na sunday-jamu?

Hauck: Ide zato, da se pokaže manjinski repertoar, ali ja bi si otprto ostavio pozvati grupe,

ke nove ljude povluću u centar. Teško je samo s gradiščanskohrvatskom publikom napuniti dvoranu. Ide zato, da je jedan kulturni centar za sve ljude, a ne samo za manjine. I da znaš, da se tebi «ništ neće stat» ako ideš Hrvatom na priredbu.

NG: Ali ćedu razumiti razgovor?

Hauck: To odvisi od publike i od grupe.

Čuntl: Mi ćemo se na svaki način na svaku priredbu prilagodit. Za nas to nije problem – mi smo dvo- do tro- do četvero do petnaestero-jezični. Boom.

Intervju: Konstantin Vlašić

Centar.koncert počinje svenek u 20.00

24. Maj - ftm-Trio

21. Juni - Nikolaj Efendi

27. Septembar - čjr.

29. Novembar - čjr.

Ulas: 17 evrov, 9 za študente

KAKO DOBITI KARTE ZA WILLKOMMEN ÖSTERREICH?

Ja rado gledam emisiju „Willkommen Österreich“ svaki utorak u ORF1. Ali još radje idem na snimanje emisije dan prije. Pri snimanju se doživljava *warm-up* (ok, ta je ionako svaki put isti...) i vidu se i one pasaže ke se izrižu i ke se ne emitiraju u televiziji.

Kočoč me ljudi (= Konsti) pitaju kako doći do ulaznic za snimanje emisije „Willkommen Österreich“. Imate tri mogućnosti...

MOGUĆNOST 1: TOMBOLA

Svaki četvrtak od 12.00h do 24.00h imate mogućnost da se zapišete u tombolu karat na <http://www.willkommen-oesterreich.tv/tombola.php>.

Zapisati se moraju ime, e-adresa i koliko karat kanite (4 je maksimum, zamite uvijek 4!). Ako imate sriču, dostać ćete drugi dan e-mail da ste dobili karte.

MOGUĆNOST 2: POŠALJITE NEŠTO SMIŠNOGA NA REDAKCIJU

Vi ste u televiziji vidili kako je neki moderator nešto krivo rekao i tako preokrenuo smisao rečenice? Ili ste našli neki smišan znak u gradu ili na odmoru? Pošaljite to na redaktion@willkommen-oesterreich.tv pod gesmom „Fundstück“. Ako imate sriču, dobit ćete dvi karte. Prednost ove opcije: Imate rezervirano mjesto u prednjem

dijelu studija (kod prve opcije se morate „boriti“ za mjesto).

MOGUĆNOST 3: PIŠITE MENI E-MAIL

Ja redovito dobivam karte, kad se svaki tajedan igram tombolu za karte. Ponekad imam karte ali nimam nikoga ki ide s manom. Ako ste prelijeni, da se sami skrbite svaki tajedan za tombolu, pišite e-mail na willkommenoesterreich@wagnerflorian.eu i ako imam koč karte preveć/viška, kontaktirat ću vas. ;)

Florian Wagner

IV. MOLITVA MLADE HRVATICE

---

*Bože, konačno došao je čas pokore.
Po požitom i prekorednom gošćenju i
po priprostoj noriji i galami mesopusta,
nam godi tišina, premišljavanje i post.*

*Tužne glave prignite,
s pepelom posipnite!
Kako nam to odgovara, kako nam je to potrebno,
većkrat ni sami ne znamo, ali ipak je tako.*

*Kad tvoja liva ruka dava almuštvo,
onda neka to tvoja desna ne zna.
A koliko puti je tako, da u medija sami sebe in-
sceniraju oni,
ki mislu da činu dobro, pak samo zato, da bi to i
drugi znali.*

*Kad bi se čulo: mea culpa, mea culpa, mea maxi-
ma culpa,
isto ne bi bilo od kvara.
Ali ki je zato dost hrabar?
A to i nije cool.*

*Ne kažimo prstom na druge,
nego poglejmo u sebe!
Oprostiti se more sva krivica,
vam veli mlada Hrvatica.*

u veljači/februaru 2018.

**ŠIT. MI SMO ZABILI SATIRU U OVOM IZDANJU.
ILI ČEKAJ. ČA AKO SU TO SVE SAMO ŠTORICE, KE
SMO SI IZMISLILI? SVE SAMO LAŽI?**

**FIKCIJA BI BILA LIPŠA NEGO STVARNOST. TO JE
FAKT. ZA SVE DODATNE FAKTE PRAVAMO ČASA I
PINEZ.**

**PODUPIRAJ NAŠU FABRIKU KRITIČNIH MISLI.
UPLATI ABO.**

**03.05. "AUTOCHTHONE MINDERHEITEN" - DISKUSIJA U
SURADNJI SA SLAVISTIKOM.**

07.06. "HAK THE FINALS" - ZABAVALA: LOLE.

07.09. - 09.09. DAN MLADINE - CINDROF.